

Българската мрежа на Глобалния договор на ООН за втора поредна година организира Детския базар на професиите, част от проекта "Гордея се с труда на моите родители". Астроном, писател, ветеринар, инженер, архитект, актьор, геолог, фармацевт, туристически агент и професионалисти от още много сфери ще се срещнат с ученици по време на събитието на 25 и 26 ноември от 10:00 до 16:00 ч. в Националния дворец на културата.

Подобна инициатива повдига темите за ранното кариерно ориентиране, изборът на правилно образование от подрастващите и последващата професионална реализация на младежите. По тези въпроси разговаряме с Огнян Траянов, председател на Българската мрежа на Глобалния договор на ООН и изпълнителен директор на „ТехноЛогика“ ЕАД.

Защо е нужно децата от ранна детска възраст да се срещат с професии?

Изборът на професия трябва да бъде отговорен и информиран. За целта на децата трябва да се даде възможност да се запознаят с различни професии и да разпознаят своя бъдещ път за реализация. В момента има голям проблем – над половината от завършващите висше образование не работят по специалността си. Това е загубен съществен ресурс както на обществото, така и личен. Защото в тези години от развитието си младежите не са били полезни на обществото, не са се реализирали, а и явно не са се подготвили по най-добрия начин.

Като работодател при всяка кампания за подбор се срещам с умни младежи, които имат по две висши образования в различни области. Винаги ги питам защо кандидатстват за позиция, която не е свързана с нито една от тези две области и защо са се ориентирали към тях. А отговорът винаги е един и същ – насочили са се към това, което звучи най-интересно като образование. Факт е, че липсата на информация и помощ в

професионалната ориентация на подрастващите предопределя избора на най-привлекателната специалност във ВУЗ, а не в коя сфера и с коя професия ще се реализират и тогава да намерят учебното заведение и специалност, които ще ги подготвят най-добре.

Къде децата решават какви искат да станат – вкъщи, в училище или другаде?

Решението трябва да се вземе след внимателно обмисляне с помощта и напътствията на родителите. Много често то е повлияно от някой пленителен пример, обект за подражание или роднина. Разбира се, то трябва да се базира и на личностните качества на младежа, които би трябвало да се разкрият в училището. Но при всички случаи това решение трябва да се базира на много добро себепознаване и познаване на възможностите за реализация, които има младият човек. За тази цел той трябва да се срещне с професионалисти, да види част от техния работен процес, да разбере каква е ролята на тяхната професия, къде може да се подготви за нея, какво се изисква като умения, качества и знания и къде може да ги придобие. Важно е да се разбере кои са предизвикателствата в тези професии, а не само тяхната привлекателна страна. Това е целта на Детския базар на професиите, с който се опитваме да дадем една допълнителна помощ, да разширим информираността, да предложим достъп до професионалисти.

На Детския базар, от една страна, ще могат да се видят щандове, което особено за помалките ще бъде изключително атрактивно и полезно. На тях ще придобият първоначална ориентация за дадената професия, с кои други професии е свързана, къде се намира в производствения процес, кои са резултатите от нейния труд и ползите за обществото, как се измерват те, защо е важна и къде се реализира. От друга страна, на събитието ще има структурирани представяния на професии за малко по-големите (над 10-годишни), в които те ще могат да получат информация за основните въпроси, ще могат да направят сравнение и първи стъпки към своя избор.

Кой е факторът, който най-силно влияе на избора на професия при децата?

Това несъмнено са възпитанието и примерът. Когато децата видят и възприемат някой специалист като възплъщение на техния идеал за достойна реализация, за уважаван полезен професионалист, то несъмнено това се превръща в тяхно моментно желание. Но преценката защо този човек е уважаван и защо се е реализирал успешно се базира на ценностна система, която се възпитава и в семейството, и в училище, и в обществото.

За съжаление, в обществото липсват много институции, премахнати с лека ръка. На тяхно място все още няма компенсиращи или нови по-адекватни за пазарна икономика. Говоря за скаутски организации например. Един добър образец за съвременна инициатива е Международната награда на херцога на Единбург, която тръгва от Великобритания, но бе припозната и в България и набира скорост. Тя дава възможност на децата да си поставят цели, да ги постигат, да се самооценяват и да се надграждат.

Чия отговорност е кариерното ориентиране на децата?

Не можем да очакваме децата да са отговорни за каквато и да е постъпка, докато са още деца. Цялата отговорност е на семейството, на обкръжаващата ги общност и на обществото като цяло. Ние, отговорният бизнес, разпознаваме своята роля, макар и скромна, но важна. Тя е да дадем възможност на колкото се може повече деца да се запознаят с ролята на труда и създанието като основа за удовлетворение, самочувствие и реализация и да могат да се срещнат с особеностите на различните професии. Това е нещо, което трудно може да се организира в българското училище, където на този етап липсват традиции. Не е лесно да бъдат поканени и да гостуват в клас десетки професионалисти, за да представят десетки специалности. Това изисква по-ефикасна форма, каквато предлага Детският базар на професиите.

Какви са впечатленията ви – има ли деца в предишните издания на базара и на „Гордея се с труда на моите родители“, които толкова са се „запалили“ по нещо видяно, че са поискали да ходят на конкретни уроци или кръжоци?

Примерите са много и те ни дават самочувствие, че правилно сме планирали този проект, и ни носят удовлетворение, че сме били полезни. Ние не се заблуждаваме, че едно дете ще направи еднократно своя избор още в детска възраст. Това не е така. То вероятно ще мине една еволюция на себепознаване, на познаване на професии и възможности за реализация и тогава ще направи своя отговорен избор.

Защо родителите трябва да дойдат на базара, независимо дали с децата си?

Ако дойдат заедно с децата си, ще бъде много добре – ще могат да обсъдят видяното, да подскажат някой въпрос, да подчертаят изводи, да цитират чутото по време на базара, за да може детето да се обогати възможно най-много. От друга страна, и за родителите ще бъде интересно да видят някои нови професии, с които не са имали възможността да се запознаят отблизо, да направят своята оценка, да подпомогнат децата да обърнат внимание на определени детайли, така че и за тях ще бъде интересно.

Множество технически средства, инструменти и технологии от различни професии ще бъдат представени на Детския базар. Такива са 3D скенерите, 3D принтерите, тримерното моделиране, симулациите. Те ще бъдат интересни за широката публика, защото са нови и прогресивни технологии, за които всички са чували, но с които не всички са имали възможност да се запознаят.